

De wederzijdsche pligten in het christelijke leven.

<https://hdl.handle.net/1874/353483>

geen

10

DE

WEDERZIJDSCH E PLIGTEN

IN HET

CHRISTELIJKE LEVEN.

TE ROTTERDAM,
BIJ M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zending-Genootschap.

1847.

N. 67.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT
UNIVERSITY OF CHICAGO
5720 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILL. 60637

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk: R. J. VAN DER MEULEN, Predikant te Amsterdam, J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, Predikanten te Rotterdam, L. DIBBITS, L. MERENS, Predikanten te Utrecht; overeenkomstig hun

ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner, of door de drukkers dezes, onderteekend is.

M. W. J. Stonen

DE WEDERZIJDSCHE PLIGTEN IN HET CHRISTELIJKE LEVEN.

Onder den bovenstaanden titel ontvangt gij dit geschrift, door eene vriendelijke hand vertaald en aangeboden ter opname onder de Kleine Stukjes, die van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap worden uitgegeven. Het bevat een voor het Christelijke leven hoogst gewichtig onderwerp: de ontvouwing of aanprijzing der wederzijdsche pligten van vrouwen, mannen, kinderen, ouders, dienstbaren en heeren, naar aanleiding der opwekkingen door den Apostel Paulus gegeven: Col. III: 17–25. IV: 1, 2, welke aldus luiden:

17. *Al wat gij doet met woorden of met werken, doet het alles in den naam van den Heer Jezus, dankende God en den Vader door Hem.*

18. *Gij vrouwen! zijt uwe eigene mannen onderdanig, gelijk het betaamt in den Heer.*

19. *Gij mannen! hebt uwe vrouwen lief, en wordt niet verbitterd tegen haar.*

20. *Gij kinderen! zijt uwen ouderen gehoorzaam in alles; want dat is den Heere welbehagelijk.*

21. *Gij vaders! tergt uwe kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.*

22. *Gij dienstknechten! zijt in alles gehoorzaam uwen heeren naar het vleesch, niet met oogendiensten als menschen-behagers, maar met eenvoudigheid des harten, vreezende God.*

23. *En al wat gij doet, doet dat van harte als den Heere, en niet den menschen:*

24. *Wetende, dat gij van den Heer zult ontrangen de vergelding der erfenis; want gij dient den Heere Christus.*

25. *Maar die onrecht doet, die zal het onrecht dragen, dat hij gedaan heeft: en er is geene uitneming des persoons.*

Coloss. IV : 1, 2.

1. *Gij heeren! doet uwen dienstknechten regt en gelijk, wetende dat ook gij eenen Heer hebt in de hemelen.*

2. *Houdt sterk aan in het gebed, en waakt in hetzelfde met dankzegging.*

Twee dingen worden er vereischt, om eenen goeden grondregel van zedekunde daar te stellen. Men moet vooreerst een algemeen grondbeginsel hebben, te gelijk vruchtbaar en magtig, hetwelk de kiem der bijzondere pligten bevat, en met kracht tot derzelve vervulling aandrijft. Daarbij moet men door bijzondere voorschriften, in het uitwendige der verschillende pligten dringen, welke men wil aanbevelen. Indien men zich tot een algemeen grondbeginsel bepaalde, zoude men van zelve in het onbepaalde blijven, en daardoor, als het op het uitoefenen van eenen pligt aankomt, dikwerf verlegen staan. Indien men zich daarentegen vergenoegde met de leering der bijzondere pligten, zoude aan de zedekunde ziel en leven ontbreken. Zij zoude, door geen wortel in het hart des menschen gevestigd, slechts eene oppervlakkige verbetering, zonder genoegzamen grond te weeg brengen. Het is aldus dat een tuinier, welke wenscht een' wilden boom sap-

rijke vruchten te doen dragen, begint met door inënting van eenen beteren tak, denzelfven een nieuw en edeler sap te geven, waarna hij hem jaarlijks van de schadelijke en noodelooze takken ontdoet. Het nieuwe sap is het grondbeginsel der vernieuwing: de herhaalde daden door welke men de takken wegneemt, zijn de bijzondere voorschriften.

Deze twee vereischen, onmisbaar om een goed zamenstel van zedekunde daar te stellen, zijn steeds vereenigd in de zedekunde van het Evangelie. Zij heeft een algemeen grondbeginsel. Dit grondbeginsel is liefde tot God, de dankbaarheid voor het geschenk, hetwelk Hij ons gegeven heeft in Zijnen Zoon, en dóór Hem het eeuwige leven. Zij heeft ook bijzondere leeringen, toepasselijk op al de onderscheidene pligten, welke de verschillende betrekkingen des levens doen ontstaan.

Het is door dankbaarheid aan God, die ons het eerst heeft lief gehad, dat wij worden aangespoord tot het vervullen der pligten van het christelijke leven; en als de Apostelen willen afdalen tot de bijzonderheden van die pligten, laten zij niet na, eerst het

algemeene beginsel te herinneren, dat tot derzelve vervulling brengen moet. Wij hebben hiervan een voorbeeld in het twaalfde hoofdstuk van den brief aan de Romeinen, hetwelk aldus begint: » Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen Gods, dat gij uwe ligchamen stelt tot eene levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande, welke is uwe redelijke Godsdienst.» Waarna de Apostel, de algemeene gronden openleggende van geestelijke toewijding aan dien God, die ons met Zijne barmhartigheden is voorgekomen, daarop achtereenvolgens al de pligten der christelijke liefde bouwt. Het vijfde kapittel van den brief aan de Ephesiërs biedt ons een dergelijk voorbeeld aan. De Apostel wil tot de uiteenzetting van de wederzijdsche pligten overgaan: hij begint met als gemeenen grondslag te stellen den pligt der dankbaarheid aan God, die ons heeft verlost door Jezus Christus: » Dankende allen tijde over alle dingen God en den Vader in den naam van onzen Heer Jezus Christus.» Waarna hij uit dezen algemeenen pligt afleidt de wederzijdsche pligten van mannen en vrouwen, van ouders en kinderen, van meesters

en dienstknechten. Men ziet het eindelijk ook nog in de woorden van den brief aan de Coloss., welke wij nu gaan overdenken. Vóór dat hij overgaat tot de ontvouwing der wederkeerige pligten, welke de onderscheidene betrekkingen van het menschelijk leven daargestellen, begint de Apostel met den grondslag waaruit zij moeten voortvloeijen, te stellen: » *Al wat gij doet met woorden of met werken, doet het alles in den naam van den Heer Jezus, dankende God en den Vader door Hem.* »

Dus is een hoofd-beginsel, dat bij al de pligten van het christelijke leven op den voorgrond moet staan, en alléén met kracht tot de uitoefening dier pligten kan dringen, de dankbaarheid aan dien God, die ons heeft liefgehad en gered door Jezus Christus Zijnen Zoon. Dat is de eenige onwrikbare grond, waarop de bekeering moet rusten, waaraan de mensch, die zich zelve kent, behoefte gevoelt: bekeering, welke niet slechts een uitwendigen afstand van eenige zondige gewoonten is, maar eene geheele verandering van hart, en zin, en leven. Het is te vergeefs, dat gij het edele voornemen opvat om uwe be-

geerten te beheerschen, zoo lang gij nog niet geleerd hebt God als een *reddend* God te kennen, zoo lang gij nog niet uwe zonden aan den voet van het kruis van Golgotha hebt leeren beweenen, en door het bloed, op dit kruis gestort, de vergiffenis uwer zonden, den vrede der ziel, en het eeuwige leven gevonden hebt. Zoo lang de liefde Gods nog niet is geopenbaard aan uwe harten, in Jezus Christus, die gestorven is aan het kruis, kunt gij de pligten van het christelijke leven niet vervullen, kunt gij, in den christelijken zin, niet wezen goede ouders, goede echtgenooten, goede meesters, getrouwe dienstknechten, gehoorzame kinderen.

Dit is eene waarheid, welke niet slechts de Schrift leert, maar ook de ondervinding dagelijks bevestigt. Hoe menigmaal hebt gij niet het besluit genomen, om uwe pligten nauwgezet te vervullen, en hoe dikwerf hebben de daden eene droevige uitkomst opgeleverd? En indien wij in het bijzonder die wederkeerige pligten beschouwen, welke het onderwerp onzer overdenking zullen moeten uitmaken, wie onder u is de vader, die niet genoodzaakt is te bekennen, dat hij te

kort komt in de pligten jegens zijne kinderen, en het kind, dat jegens zijne ouders niet even zoo te kort komt? Wie is de man, die jegens zijne vrouw, en de vrouw, die jegens haren man niet in gebreke blijft? Waar is de meester, die niet te kort komt jegens zijne dienstknechten, even als de dienstknechten jegens hunne heeren en vrouwen. Al die overtredingen uwer pligten komen hoofdzakelijk uit ééne oorzaak voort; dat gij niet » *alle dingen doet in den naam van den Heer Jezus Christus, God dankende door Hem;*” dat uwe voornemens om uwe pligten te vervullen niet rusten op den eenigen vasten grond, de liefde tot God en de dankbaarheid aan Hem, die u eerst heeft liefgehad; dat gij niet alle dingen doet met de gedachte aan Jezus, met de herinnering Zijner liefde voor u aan het kruis. » Doet alles dankende,” welk eene schoone uitdrukking, welk een zacht beeld van het christelijke leven! Het leven van den waren christen is eene gedurige dankzegging, het moet dan ook noodwendig zacht en gelukkig zijn, want wat is er zachter voor het hart dan de dankbaarheid? Het

is met opzet, dat de Apostel het christelijke leven voorstelt uit dit liefelijk vreedzaam oogpunt, op het oogenblik dat hij de pligten voorschrijft, welke men geneigd is moeilijk ter beoefening te achten: de pligten van wederkeerige betrekkingen onder de menschen. Hetgene men door liefde doet, is nooit moeilijk, de opofferingen veranderen in genot, wanneer het de liefde is, die ze inboezemt, en zóó zwaar de pligten van het leven kunnen zijn, zij zullen niets meer hebben dat ons afschrikt, indien wij in ons hart het magtige beginsel der heilige liefde hebben.

Het is opmerkelijk dat de Apostel, de wederkeerige pligten tusschen twee partijen aanbevelende, altijd begint met de ondergeschikte helft aan te spreken: de vrouwen vóór de mannen, de kinderen vóór de ouders, de dienstknechten vóór de meesters. Zekerlijk handelt hij aldus, omdat men, wanneer hij de tegenovergestelde orde volgde, zoude kunnen denken, dat de pligt der gehoorzaamheid voor het ondergeschikte gedeelte, zoude afhangen van de gesteldheid der andere partij. Rampzalige dwaling van de christelijke Zedeleer! De Christen is al-

tijd gehouden alle zijne pligten jegens de menschen te vervullen, ook dan, wanneer zij, tot welke die pligten betrekking hebben, de hunne jegens hem mogten veronachtzamen.

PLIGTEN DER VROUWEN.

» Gij vrouwen! zijt uwe eigene mannen onderdanig, gelijk het betaamt in den Heer! »

Dit is de onveranderlijke taal, welke het Evangelie der vrouwe toeroept. Overal predikt het haar de onderwerping: zoo b. v. in den brief aan de Ephesiërs. « Gij vrouwen! weest aan uwe eigene mannen onderdanig, gelijk aan den Heer » en in den eersten brief aan Timotheus, waar de Apostel ons de oorzaak dezer afhankelijke en onderworpenen plaatsing, der vrouw toegewezen, aanwijst: « eene vrouw late zich leeren in stilheid, in alle onderdanigheid. Doch ik laat de vrouw niet toe, dat zij leere, noch over den man heersche, maar wil, dat zij in stilheid zij. Want Adam is eerst gemaakt, daarna Eva. En Adam is niet verleid geworden, maar

de vrouw, verleid zijnde, is in overtreding geweest." Wanneer men zulke vermaningen leest, is het onmogelijk, dat men niet door eene vereeniging getroffen wordt, die zich van zelve aan den geest opdoet. Vreemd voorzeker! dat zelfde Evangelie, hetwelk overal aan de vrouwen den pligt der onderwerping en afhankelijkheid leert, is toch het éénige godsdienstige stelsel, hetwelk de zedelijke kracht heeft gehad van de vrouw vrij te maken, het eenige, hetwelk haar heeft weten te onttrekken aan eenen staat van minderheid en dienstbaarheid, om haar tot den rang van gezellin en even gelijk met den man op te heffen. Bij al de volken der oudheid, en thans nog overal, waar het Evangelie niet is doorgedrongen, is de vrouw niet de gezellin des mans, maar zijne slavin. Men beschouwt haar eeniglijk als bestemd tot voldoening der behoeften of vermaken van hare meesters, en hare plaats wordt haar aangewezen waar het verachtelijkste en moeilijkste werk is, of in eene ledigheid, die nog verachtelijker is en niet minder vernederend. De godsdienst van Jezus Christus, zonder ooit regstreeks deze bekla-

genswaardige misbruiken aan te wijzen, heeft die evenwel overal doen verdwijnen bij het schijnsel van haar licht. Het is omdat er in het Christendom eene levende kracht, een regtstreeksche invloed is, die op alle tijdelijke zaken werkt, en die even onweerstaanbaar is, als de invloed, die dezelve op de zielen wil uitoefenen. Het is, omdat het meer geeft dan het belooft, en schijnbaar slechts voor de zaligheid der menschen in een ander leven werkende, echter ook hun geluk hier bevordert en daarstelt. Het is op dezelfde wijze, dat zij overal de slavernij heeft vernietigd, zonder ooit iets den slaven te prediken, dan onderworpen te zijn aan hunne meesters. Het is op dezelfde wijze, dat zij iederen dag voortgaat de willekeurige overheerschingen te doen vervangen door vrijzinnige instellingen, ofschoon zij ook in dit opzigt niets leert dan onderwerping aan de oppermagt en eerbied voor de gevestigde overheid. Deze overal bevrijdende kracht, welke aan het Christendom eigen is, is geheel te vinden in een vruchtbaar grondbeginsel, dat het Evangelie het eerst heeft aan het licht gebracht, en in de

wereld gezonden, het zelf zijnen weg latende vinden en zijne gevolgen ontwikkelen. Dit grondbeginsel is de oneindige waarde der menschelijke ziel, in de gelijkheid van alle zielen voor God. Uit deze gelijkheid der zielen moet natuurlijk voortvloeijen, dat de vorst het regt niet heeft, willekeurig over zijnen onderdaan te beschikken, noch de man over de vrouw, noch de vader over zijn kind, noch de meester over zijnen dienstknecht. Het is aldus, dat dit ééne beginsel, als eene vruchtbare en onuitputtelijke bron, de vrijheid met groote stroomen over de betrekkingen des levens uitgiet. Maar deze vrijheid — men moge dit wel in het oog houden, — is geene ongebondenheid. Er zijn magten — niet godsdienstige en eeuwige, maar tijdelijke en maatschappelijke, die onder de besturing Gods dáár staan, en welke het Evangelie, wel verre van in ons hart te ondermijnen, integendeel heiliger in onze oogen wenscht te maken. Dit zijn de zulke welke wij nu zullen behandelen.

» Gij vrouwen! zijt uwen eigenen mannen onderdanig, gelijk het betaamt in den Heer!» Dit is dan de taak, welke naar Gods wil

der vrouw is toegedacht: eene taak van onderwerping en afhankelijkheid. Niets is meer in strijd met den geest des Evangelies, dan die nieuwe theoriën (stelsels) van vrijmaking, welke de vrouw aan die nederige, vreedzame, onopgemerkte en afhankelijke plaats willen onttrekken, om haar in eenen kring over te brengen, die nooit hare bestemming was, en om haar te doen deelen in burgerlijke betrekkingen, die het deel des mans zijn. De ware glorie van de vrouw is in de stilte van het huisselijk leven, en de vrouw zoo als zij behoort te zijn, is, volgens het Evangelie, diegene, welke in » haar huis blijft,» zich aan haren man onderwerpt, en zich aan hare kinderen wijdt. Men kan niet ontkennen, dat deze staat van onderwerping en afhankelijkheid zijne beproevingen medebrengt, en dat de vrouwen over het algemeen moeten gezegd worden niet zóó gelukkig te zijn als de mannen, wanneer men de uitwendige en maatschappelijke omstandigheden in aanmerking neemt. Maar zoo deze stand zijne beproevingen heeft, heeft hij ook zijne zegeningen. De vrouwen zijn door eene menigte maatschap-

pelijke denkbeelden van betamelijkheid beperkt, en tot duizend ontberingen genoodzaakt, welke de mannen niet ééns kennen. Háár deel is de uitoefening der moeilijke en minst erkende deugden, die, welke de meeste verloochening eischen, dewijl zij het meest bedekt blijven en toch het noodigste zijn. Hare bestemming is, zich zelve te vergeten, zich steeds op te offeren voor anderen; en in dit leven, geheel van toewijding en verloochening, worden zij niet ondersteund, zoo als de mannen, door den glans van openbaarheid, van eer en roem. En van eene andere zijde heeft de wereld, door eene weërspraak eigen aan ons maatschappelijk wezen, ofschoon met geenen blik hare deugden verwaardigende, steeds de oogen open voor hare onvolmaaktheden. Hare minste zwakheden hebben ernstige gevolgen, en die bekendheid, welke men aan hare deugden ontzegt, hecht zich onvermijdelijk aan hare misslagen. Alles in onze maatschappelijke regeling moet haar gedurig herinneren, dat de taak, welke haar is ten deel gevallen, de nederigste, moeilijkste en onaangenaamste taak is. En toch, beklagt u niet, o gij,

mijne zusters en gezellinnen, over den stand, welke u door den Schepper is aangewezen! Die plaatsing, in vele opzigten zoo moeilijk en hard, is voor u de bron van de kostbaarste zegeningen. Door dezelve wordt gij gelijk aan den Zaligmaker, » die niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen, » en wiens geheele leven is voorbijgegaan in zelfverloochening, ontbering en vernedering. Door haar ook wordt u de toegang tot eene hoogere gelukzaligheid gemakkelijker gemaakt. Zult gij u niet gaarne vergenoegen, met op den eersten rang niet te schitteren, indien deze ontbering u beter voor den hemel bereidt? Het is eene daadzaak, die nooit betwist is, dat de vrouwen over het algemeen meer vatbaar zijn voor godsdienstige indrukken dan de mannen, en spoediger dan zij tot het Christelijke geloof komen. In alle kerken gaat het aantal vrouwen verre dat der mannen te boven onder de hoorders van het Evangelie. En de ongeloovigen, die ongeloovigen, welke men genaamd heeft - zeker bij wijze van tegenstelling of verachting - *sterke geesten* zijn oneindig zeldzamer onder de vrouwen dan onder de mannen. Welke

is de oplossing van deze algemeene en onweersprekelijke daadzaak? waarom zijn de vrouwen meer dan de mannen toegankelijk voor het Christelijk geloof. De ongelooventgen zullen met eene goddelooze ligtvaardigheid zeggen, dat de oorzaak daarvan te zoeken is in eene minderheid van verstand of wetenschap van de zijde der vrouw; maar het zal bij hen, die deze bladzijden lezen, niet noodig zijn zulk eene stelling te wederleggen. Zij toch weten wel, dat het Christelijke geloof de wijste van alle wijsbegeerte is; de gereede aanneming daarvan is het verstandigste gebruik, dat de mensch van zijn verstand kan maken, en het is toch wel geen bewijs van minderheid, dat men één geloof heeft met eene PASCAL, LEIBNITZ, NEWTON, H. BOERHAVE, H. VAN ALPHEN, J. F. VAN BEECK CALROEN, en zoo vele anderen van onderscheidene tijden. Men moet dus elders de oplossing zoeken van deze daadzaak, die ons bezig houdt, en wij gelooven haar te vinden in de nederige en afhankelijke standplaats, welke hier beneden het deel der vrouwen is. Juist daardoor, dat deze stand zoovele beproevingen medebrenkt, juist daar-

door worden zij spoediger dan de mannen gebragt tot de overtuiging dat het geluk niet in deze wereld is, en zij zoeken duurzame en ware goederen, hooger dan deze wereld. En dan de nederigheid, welke uit de plaatsing der vrouwen als van zelve voortvloeit, is zij niet eene der minst onontbeerbare vereischten om tot het leven des geloofs te komen? juist deze is het, die niet zelden den mannen ontbreekt. Eindelijk is er in de vreedzame bezorgingen van het huisselijke leven, die der vrouwe toegewezen is, iets dat haar als van zelve uitlokt om over zich zelve na te denken en in zich te keeren, om boven de stoffelijke, drooge, eentoonige bezigheden zich te verheffen, welke niet voldoende zijn om eene ziel te vervullen, die voor het oneindige en de eeuwigheid geschapen is.

De bezigheden der mannen, meer uitwendig, meer gedruisch makende, en veel omvattende, nemen hen meer geheellijk in, en doen hen spoediger de eeuwigheid vergeten, om hunne bemoeijingen geheel tot dit leven te bepalen. Daaruit kunt gij zien, Christelijke vrouwen! van hoeveel waarde

het is, dat gij beantwoordt aan het karakter, hetwelk de Apostel aan de dienstmaagd van God toeschrijft, hetwelk is: » het huis te bewaren." (Tit. II: 5.) Ach welk eene vijandin van hare ziel is zij, die de verdooving der vermaken dezer wereld zoekt, en hoe waar is deze uitspraak van de heilige Schrift: » diegene, welke hare wellusten volgt, is levende gestorven." Vergun mij nog, eer wij van dit onderwerp afstappen, u eene van die bewonderingswaardige teekeningen voor te stellen, welke de Apostelen van de Christelijke vrouw geven: » Desgelijks gij vrouwen! zijt uwen eigenen mannen onderdanig; opdat ook, zoo eenigen den woorde ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen, zonder woord mogen gewonnen worden, als zij zullen ingezien hebben uwen kuischen wandel in vreeze. Welker versiersel niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten des haars, en omhangen van goud, of van kleederen aan te trekken; maar de verborgen mensch des harten, in het onverderfelijke versiersel van eenen zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God. Want alzoo versierden zich zelve eertijds ook

de heilige vrouwen, die op God hoopten, en waren haren eigenen mannen onderdanig: gelijk SARA aan ABRAHAM gehoorzaam is geweest, hem noemende heer, welker dochters gij ook geworden zijt, als gij weldoet, en niet vreest voor eenige verschrikking." Vrouwen, die zulk eene schilderij verwezentlijken, dragen veel bij tot bevordering van den bloei van het Godsrijk. Die ondergeschikte en afhankelijke plaats der vrouw sluit in geenen deele haren invloed op het gezin en zelfs niet op het maatschappelijke leven uit. Zonder haren man te willen ontzeggen eene magt, die in het plan der Voorzienigheid ligt, is der vrouw toch eene voortgaande en uitgestrekte invloed op hem toegestaan; maar die invloed is van eene geheel vreedzame en overtuigende natuur: hij bestaat door het zachte, vriendelijke woord der dienstmaagd van God, en méér nog door haar voorbeeld. Het is hierdoor dat vele vrouwen, naar het woord des Apostels, den zegen gehad hebben, van hare mannen tot een geloof te leiden, hetwelk zij in het eerst niet met haar deelden. Indien men bij den invloed, welken de vrouw op haren

man *kan* hebben, dien voegt welken zij op hare kinderen *moet* hebben, wie zal dan kunnen bepalen, welk eene magtige en gelukkige wijziging de christelijke vrouw in haar gezin is geroepen daar te stellen en door haar in de geheele maatschappij! Het is dus geene kleine en onbeduidende taak, die aan de vrouwen door de Voorzienigheid is aangewezen; wel 't is waar niet in het oog vallende door uiterlijken glans is die taak, maar in wezentlijkheid is die zooveel te gewigtiger. Van de vrouw en de moeder eens huisgezins hangen in vele opzichten het geluk in deze en de zaligheid in eene andere wereld, voor eene menigte schepselen, af!

PLIGTEN DER MANNEN.

» *Gij mannen, hebt uwe vrouwen lief, en word niet verbitterd tegen haar.*»

Na aan de vrouw in eenige woorden hare pligten te hebben aangewezen, wendt de Apostel zich aldus tot de mannen. Het is opmerkelijk, dat hij de vrouw niet gebiedt haren man lief te hebben, zoo als hij den man vermaant zijne vrouw te beminnen,

Waartoe deze onderscheiding? Zekerlijk omdat hij overbodig heeft geacht de vrouw den pligt van liefhebben op te leggen. Hij heeft gedacht dat de liefde van de echtgenoot voor haren man een natuurlijk, en als 't ware noodzakelijk gevolg was van de liefde van dezen voor gene. En waarlijk, het is zeer zeldzaam, dat eene vrouw die de genegenheid haars mans bezit deze niet beantwoordt, terwijl het tegenovergestelde geval maar al te dikwijls plaats heeft. De Apostel predikt elke partij den pligt, welken deze het meest gevaar loopt na te laten. Zoo is de pligt, welke de vrouw het gemakkelijkst verzuimt, niet de liefde, maar de onderwerping, terwijl de man het meest te kort komt in den pligt der teederheid en toegewendheid. Hoe meer men aldus de voorschriften van het Evangelie in al derzelver bijzonderheden nagaat, des te meer ontdekt men daarin eene bewonderenswaardige juistheid en diepte, en vindt dezelve gegrond op eene volmaakte kennis van het menschelijk hart en leven. Het is onmogelijk te loochenen, dat die voorschriften, welke in zulk eene bewonderenswaardige overeenstem-

ming met de behoeften en neigingen onzer zedelijke natuur zijn, het werk zouden wesen van Hem, die het hart des mans en dat der vrouw heeft geschapen.

De genegenheid van den man voor zijne vrouw is een pligt die zoo klaarblijkelijk is, zoo door de natuur in onze harten geschreven, en daarbij zoo zeer door het Evangelie aangedrongen, dat het onnoodig zoude zijn, veel over dit punt uit te weiden. Wij zullen ons vergenoegen met te herinneren in welke bewoordingen de Apostel dien pligt aanbeveelt en ontwikkelt in den brief aan de Ephesiërs.

» Gij mannen hebt uwe eigene vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente lief gehad heeft en zich zelve voor haar heeft overgegeven. Alzoo zijn de mannen schuldig hunne eigene vrouwen lief te hebben, gelijk hunne eigene ligchamen. Die zijne eigene vrouw lief heeft, die heeft zich zelve lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, maar hij voedt het, en onderhoudt het, gelijkterwijs ook de Heer de gemeente. Want wij zijn leden zijns ligchaams, van zijn vleesch, en van zijne beenen. Daarom

zal een mensch zijnen vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen, en zij twee zullen tot een vleesch wezen. Deze verborgenheid is groot: doch ik zeg dit, ziende op Christus en op de gemeente." Uit deze woorden, Christelijke echtgenooten! kunt gij zien hoe innig en diep de gene- genheid moet zijn, die u aan uwe vrouwen verbindt. Waardoor konde de Heilige Geest een hooger denkbeeld geven van die liefde, dan door haar met die van Jezus Christus voor zijne gemeente te vergelijken? met die oneindige, ondoorgrondelijke liefde, welke den Koning der koningen bewogen heeft, zich voor zijne schepselen op te offeren? Dat is het verhevene beeld van de liefde, die gij uwe vrouwen moet wijden! Zonder die liefde ontbreekt aan de huwelijksverbind- tenis het eerste vereischte, dat haar gelukkig en aangenaam kan maken. Deze verbindte- nis is eene overeenkomst van twee partijen, waarvan de eene sterk en de andere zwak is. Opdat deze overeenkomst volmaakt zij, moet er vrijwillige onderwerping aan den kant der zwakke, en liefde van dien des sterken zijn. Uit de vereeniging dezer twee ver-

eischen ontstaat die wederkeerige ondersteuning, die zoo onmisbaar voor het huwelijks-geluk is. Wie weet niet bij ondervinding, hoe noodig die steun is, zelfs in de meest gelijke verbindtenissen. Hoe meer dit over en weder gevonden wordt; des te gelukkiger zal de huwelijks-verbindtenis zijn. Het huwelijks-geluk berust niet op de volmaaktheid, dan zoude men het, voorwaar! te vergeefs op aarde zoeken! het berust op de genegenheid, en daarom is het, dat men in de wereld volmaakt gelukkige huwelijken kan vinden, die voor de echtgenooten de bron van het zuiverste en volledigste genot kunnen worden, wat waanwijzen ook mogen zeggen.

Die pligt der ondersteuning en toegevendheid is aan beide zijden onmisbaar; maar het is vooral voor den man noodig zich denzelfven te herinneren, omdat, zoo als wij reeds hebben gezegd, hij het is, die het meest geneigd is, dien te vergeten. Evenwel deze toegevendheid van den man kan te ver gedreven worden, hetgeen evenzeer tegen den geest van het Evangelie zoude wezen, als de te ver gedrevene vrijheid der

vrouw. Evenzoo als het Christendom de vrouw aan vernederende dienstbaarheid ont-rukkende, haar evenwel in eenen ondergeschikten en afhankelijken stand wil houden; evenzoo terwijl het den man toegevendheid predikt, wil het vóórkomen, dat hij zijne zelfstandigheid en onafhankelijkheid aan de voeten der vrouw nederlegge. Het is een treurig teeken van den zedelijken toestand der maatschappij, wanneer de vrouwen de oppermagt uitoefenen, de openbare meening alleen besturen, en naar den inval harer luimen van eene magt gebruik maken, welke verwijfde mannen haar overlaten. Noodlottige verwarring, welke men meer dan ééns in de geschiedenis der rijken heeft op-gemerkt, en die altijd het kenmerk van hun verval en het voorteeken van hunnen ondergang was. Dit was de toestand van den Romeinschen staat ten tijde der keizers, zoo-wel als die van Frankrijk in verschillende tijdperken van deszelfs geschiedenis. Dat dan ieder in de staten, zoowel als in de huisgezinnen, op de plaats blijve, welke hem gelijkelijk de natuur en de godsdienst aanwijzen; dat de vrouw ondergeschikt blij-

ve, de man zijne meerderheid behoude, maar eene meerderheid, altijd gematigd en beminnelijk gemaakt door de liefde.

Er is eene omstandigheid, in welke de pligt der toegevendheid steeds van den man geëischt, nog gebiedender gevorderd wordt, te weten, dan, wanneer het op het eerbiedigen van het geweten der vrouw aankomt. Het gebeurt dikwijls, dat eene vrouw godsdienstige bezwaren heeft, waarin de man niet deelt, en niet zelden wil de laatste dan die bezwaren met kracht overwinnen, door zijne wederhelft te noodzaken dingen te doen welke haar geweten afkeurt. Wie gevoelt niet hoedanig zulk een gedrag in strijd is met den pligt der toegevendheid en der liefde? Mijne broeders, leert het geweten uwer echtgenooten eerbiedigen, als eene heilige zaak! Ware dat geweten ook naar uw inzien weinig verlicht, zoekt het dan door overtuiging te wijzigen, maar niet door overmagt: het zoude u toch niet gelukken! Het geweten is een heiligdom, waar de overmagt geen' toegang heeft: alles wat gij langs dien weg zoudt kunnen verkrijgen, zouden uitwendige daden zijn, waaraan de overtui-

ging geen deel heeft, en die dus ook in uw oog alle waarde missen. Daarenboven draagt wel zorg, dat gij, aldus het geweten uwer vrouwen dwingende, niet bevonden wordt tegen God te strijden. Gij hebt hier niet met menschelijken invloed te worstelen, gij hebt hier niet tusschen u en uwe gezellen, zoo als het geval is bij eene verschillende geloofsbelijdenis, eenen geestelijken bezorger, die zich van haar geweten meester maakt, wiens oordeel voor haar het goede en het kwade bepaalt, en die uw huiselijk geluk in deszelfs wortel aantast door twist en verdeeldheid te zaaijen. De overtuigingen uwer echtgenoot, die bezwaren, welke gij misschien miskent, hebben zich van zelve aan haren geest opgedaan tusschen haar en den Heer, terwijl zij tot God bad of de gewijde Schrift overdacht. Het is dus een heilige plicht voor u, deze overtuigingen te eerbiedigen, deze bezwaren niet te kwetsen.

Dit brengt er ons als van zelf toe, om van het voornaamste doel te spreken dat Christelijke echtgenooten zich in hunne vereeniging moeten voorstellen. Het is dat van gezamenlijk aan hunnen geestelijken vooruitgang en hun-

ne heiliging te werken. Het doel van den Schepper, terwijl Hij eene zoo nauwe vereeniging tusschen eenen man en eene vrouw daarstelde, is niet alleen hun het geluk in dit leven te bezorgen, en door hen onsterfelijke schepselen het aanwezen te schenken; het is tevens om hun het middel in de hand te geven, om hunne wederzijdsche zedelijke volmaking te bevorderen. De innigheid van het huwelijk is bovenal geschikt voor dezen wederkeerigen en heiligenden invloed, welken de kinderen van God op elkander moeten hebben. Al de lessen betrekkelijk de broederlijke vermaningen worden aan de echtgenooten met meer kracht nog dan aan de andere Christenen gerigt. Het is tot de echtgenooten meer nog dan tot de andere Christenen, dat gezegd wordt:

» Laat ons op elkander acht nemen, tot opschering der liefde en der goede werken.”

» Vermaant elkander en sticht de een den anderen.” » Belijdt elkander de misdaden, en bidt voor elkander.” » Draagt elkanders lasten, en vervult alzoo de wet van Christus.” » De vrede Gods heerscht in uwe harten, tot welken gij ook geroepen zijt in één

ligchaam.” » Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid; leert en vermaant elkander, met psalmen en lofzangen, en geestelijke liederen, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart.” Vergeet dan niet, christelijke echtgenooten! tot uwe geestelijke ontwikkeling te doen dienen deze gemeenschap van leven, van gevoelens en gedachten, welke de Heer tuschen u heeft willen daarstellen. Weest voor elkander een gids en steun op uwe pelgrimsreize naar de eeuwigheid. Dat het eeuwige leven, het woord van God, uwe heiligmaking, de uitbreiding van het rijk van Christus in u en rondom u, — dat al deze dingen dikwijls het onderwerp uwer gesprekken uitmaken, zelfs van uwe vertrouwelijkste gesprekken. Dat de genietingen uwer genegenheid altijd geheiligd worden door de tegenwoordigheid Gods. Verzuimt niet met elkander te bidden, te lezen en het woord Gods te overdenken, en daartoe geregelde tijden af te zonderen; want de ondervinding leert (en misschien hebt gij zelve reeds die ervaring gemaakt) dat men, zonder dien vasten regel, er weldra toe

komt om dien heiligen pligt — wat zeg ik? dat kostbare voorregt te verzuimen. Plaatst u dikwijls met elkander in het aangezicht der eeuwigheid; herinnert u, dat gij in dit leven slechts aan elkander geleend zijt voor eenen korten tijd, en dat het in eene betere wereld is, dat uwe vereeniging de beste vruchten moet dragen. Herinnert u, dat voor Christenen het huwelijk geene tijdelijke vereeniging is, bestemd om slechts in deze wereld gelukkig te maken, maar dat zij zich wedervinden en beminnen zullen nadat hemel en aarde zullen zijn voorbijgegaan!

Dat is het denkbeeld hetwelk het Evangelie geeft van de roeping en de pligten der christelijke echtgenooten. Mogten deze herinneringen die uitwerking hebben, dat zij christelijke echtgenooten opwekken, om met vernieuwden ijver hunne verpligtingen te vervullen. Dewijl alle pligten voortvloeijen uit de liefde tot God, en die liefde eene vrucht is van het geloof in Christus, zoo laten wij dan allen ons tot vernieuwden ijver verbinden aan den voet van het kruis van Christus. Laten wij op nieuw onze geloften in dat bloed bezegelen, dat betere dingen

spreekt dan Abel, en genade aan de zondaars bevestigt. Laten wij met de Engelen die diepte der liefde bewonderen, welke zij te vergeefs trachten in te zien. Daarbij mag het wel onze bede en betuiging zijn: ô Jezus! onze broeder, onze goddelijke redder! kom zelf aan onze harten en onze verbeelding die ondoorgrondelijke wonderen uwer liefde herhalen, kom ons leeren u te beminnen, die ons zoo lief hebt gehad! om ons leven u te geven, gelijk Gij ons het uwe gaaft, om ons u ten offer te brengen, gelijk Gij dit voor ons deedt! dat alles wat er in ons woont van kracht, wil, verstand, liefde, u voortaan toebehooren! en dewijl Gij ons voor zulk eenen duren prijs gekocht hebt, wij voortaan ook niet meer leven voor ons zelve, maar voor u, ô Heer! die niet alleen onze vergeving wilt, maar ook onze heiliging en verheerlijking!

PLIGTEN DER KINDEREN.

» *Gij kinderen, zijt uwen ouderen gehoorzaam in alles, want dat is den Heere welbehagelijk.*

Als de Apostel hier alleen van de gehoor-

zaamheid spreekt, dan wil hij niet zeggen, dat deze de eenige pligt is tot welken het kind gehouden is jegens zijne ouders; maar hij vereenigt al zijne pligten in dien eenen, welke de meest in het oogvallende, de moeijelijkste is, en de anderen insluit. De meest in het oog vallende: want het is de gehoorzaamheid welke het uitwendige blijk van de liefde en den eerbied in het harte is. De moeijelijkste: want een kind kan gemakkelijk het uiterlijke van liefde en eerbied voor zijne ouderen aannemen, maar hetgeen hem het meeste kost, is, te buigen voor hunnen wil. Ook is het die pligt, welke al de anderen insluit, want indien de gehoorzaamheid waarachtig is, moet zij uit eerbied en liefde voortkomen. De Apostel predikt dus hier in één woord al die pligten, welke een kind zijnen ouders verschuldigd is; pligten welke men gewoonlijk in deze drie hoofdpunten rangschikt: eerbied, liefde, gehoorzaamheid.

Het eerste gevoel, dat zich van den Christen meester maakt, wanneer hij die heilige pligten hoort opnoemen, is dat van schaamte en smart, bij de gedachte, dat hij ze zoo

dikwijls heeft overtreden. De schoonste herinneringen onzer kindschheid, worden zij niet verbitterd door die van het verdriet, dat wij onzen ouderen aangedaan hebben? Hoe vele malen hebben wij immers te kort gedaan aan den eerbied, hetzij met woorden, door onze ouders met eigenzinnigheid en onbedachtzaamheid te antwoorden, het zij met de gevoelens van ons hart, door hunne meening heimelijk te verdenken. Hoe vele malen hebben wij den plicht der liefde onvervuld gelaten, terwijl wij onzen ouders de vereischte dankbaarheid ontzeiden voor de menigvuldige en zware zorgen, welke zij voor onze kindschheid hebben gehad. Ja! terwijl wij misschien, als zij ziek en lijdende waren, ons onverschillig toonden! Het is dikwerf eerst dan als wij zelve ook ouders zijn geworden, dat wij door ondervinding leeren, hoezeer wij beneden onze verplichtingen te dien opzichte zijn gebleven. Het is dan, dat men eerst regt beseft wat men aan zijne ouders niet heeft betoond, noch voor hen gevoeld, het duizendste gedeelte van die liefde en die dankbaarheid, welke men hun verschuldigd was. En hoe vele

malen hebben wij den plicht der gehoorzaamheid niet overtreden, het zij door verzuim, het zij door verleiding, het zij zelfs door eigen lust, terwijl wij, ik weet niet welk geheim genoeg vonden in het overtreden der bevelen onzer ouders! En indien wij jegens onze ouders te kort kwamen in onze kindschheid, hoeveel meer dan zeker in onze jeugd, in die jaren van zelfvertrouwen en onafhankelijkheid, waarin men zoo gaarne alle palen en perken zou willen vernietigen. Hoe velen zijn er welligt ook onder ons, die zich niet ontzien hebben het hart hunner ouderen te wonden, door zich aan hun gezag te onttrekken, als aan een zwaar en lastig juk, hinderlijk voor hunne verkeerde wegen en buitensporige vermakten? Wie moet daarbij niet met schuldgevoel en berouw erkennen, wanneer Gods heilige wet zich slechts bepaalde tot dat ééne gebod, zou de overtreding van dat ééne ons duizendwerf veroordeelen. Welk eene dringende behoefte hebben wij dus aan Gods genade en zijne vergevende liefde in het bloed van Jezus Christus, hetwelk ook voor ons vergoten is. Dat dit

bloed, o God van alle genade! al onze overtredingen jegens onze ouders uitdelge! Vergeef ons gebrek aan eerbied en liefde, onze ongehoorzaamheid en iedere verkeerdheid. Verdalg uit uw aandenken, verwijder van ons en van voor uw aangezicht al die zonden, te grooter omdat zij tegen uwe vertegenwoordigers op aarde gerigt waren, tegen hen, aan wien gij ons verbonden hadt met de sterkste en heiligste banden. Neem ons in genade aan, zoo als wij zijn, als weerspännige en schuldige kinderen, maar met u verzoend in Christus, en doordrongen van de opregte begeerte, om alles te doen om het misdrevene te herstellen.

Het is zoo, dat wij onze verkeerdheden en jeugdige feilen niet allen weêr goed kunnen maken. Velen onzer, de meesten veelligt, hebben hunne ouders verloren, en die bittere gedachte, dat de zonde jegens onze ouders meestal onherstelbaar is, zij voor u, kinderen en jonge menschen! eene der dringendste beweegredenen, om u aan te sporen tot het volbrengen uwer verpligtin-
gen jegens de uwen. Er zijn echter menschen die het geluk hebben, hunne ouderen

te behouden, ofschoon zij niet meer van hen afhankelijk zijn. Deze moeten niet vergeten, dat hunne pligten jegens hen niet met de kindschheid en de jeugd hebben opgehouden. Tot jaren van onderscheid gekomen, zijn wij evenwel aan onze ouders niet te min eerbied, liefde, gehoorzaamheid verschuldigd. Het is waar, dat die pligten zich wijzigen in hunne uiterlijke betooning, met de jaren, maar zij blijven innerlijk dezelfde in hunne eischen, gedurende ons geheele leven. Ook dan, wanneer een kind boven zijne ouders verheven is door fortuin, aanzien of geleerdheid, blijven die pligten toch alle kracht te hunnen opzigte behouden. Jozef, tot den tweeden in het Koninkrijk van Egijpte verheven, boog zich ter aarde voor zijnen ouden vader Jacob, en Salomo, de wijste der Koningen, stond op van zijnen troon, om zijne moeder te gemoet te gaan. Laten wij er ons dan op toelleggen, hoe ver ook in leeftijd gevorderd, om onze ouders tot aan hun einde niet alleen liefde, maar ook eerbied en onderdanigheid te betoonen. Laten wij er ons een pligt niet alleen, maar ook een genoegen van maken,

om onze ouders in onze gewigtigste omstandigheden te raadplegen. Laten wij hun geene reden geven te denken dat zij voor ons niets meer zijn, zoo als, helaas! dikwijls gebeurt, omdat wij zonder hen leven kunnen, en dat wij hunnen raad en voorlichting niet meer noodig hebben, omdat wij hunne hulp kunnen ontberen. Ook dan nog verliezen onze pligten niets van derzelve kracht, als onze ouders door de zwakheden van vergevorderde jaren, opgehouden hebben eene nuttige en aangename verkeerung voor ons te zijn. Ja, zelfs als zij tot last aan de hen omringenden mogten geworden zijn, door beperktheid van vermogens, of zoodanige behoefte aan hulp, die gestadige zorg en ondersteuning vereischt.

Het is juist dan, dat zij meer dan ooit onze oplettendheid, onze teedere en liefderijke verpleging van noode hebben. Het is dan, dat wij ons gelukkig mogen achten, aan de kindschheid van hunnen ouderdom die vergelding te kunnen bewijzen, welke zij voor de kindschheid van ons leven namen. Het is dan, dat wij ons beijveren moeten, om door eene kiesche en naauwlettende liefde,

de van den ouderdom onafscheidbare smarten te verzachten, en dat wij ons inzonderheid er op moeten toeleggen om hun dat smartelijke gevoel te besparen, dat de plaag van den ouderdom is, het gevoel van zich onnut voor de wereld, lastig en te veel voor de hen omringenden te rekenen. Mogt al zulk eene taak veel opoffering van het christelijke kind vorderen, het zal er zich vreugdevol mede belasten, gelukkig van iets te kunnen lijden voor hen, die zoo véél voor hem geleden hebben, en overtuigd van nog altijd grootelijks beneden de verplichting te blijven die op hem rust. » Hoor naar uwen vader, die u gewonnen heeft, » zegt de wijze Spreukdichter, » en veracht uwe moeder niet als zij oud geworden is.»

Deze gehoorzaamheid, die al onze pligten jegens onze ouders insluit, wil de Apostel dat wij vervullen in alles, in alle dingen. Opmerkelijke en treffende uitdrukking! Bovenal wanneer men daarbij in aanmerking neemt dat de vaders in dien tijd over hunne kinderen eene onbepaalde magt uitoefenden. Het zoude overbodig zijn te doen opmerken, dat Paulus, de gehoorzaamheid in alle din-

gen aanbevelende, daarvan stilzwijgend uitsluit die gevallen, in welke de ouders iets aan de kinderen bevelen zouden dat strijdig was met de wet van God. » Men moet Gode meer gehoorzamen dan de menschen, » en dezelfde Apostel heeft op andere plaatsen in zijne geschriften zich daarover voldoende uitgelaten, bij dit bevel eene bepaling voegende, zoo als in den brief aan de Ephesen: » Kinderen! gehoorzaamt uwe ouders in den Heer. » Evenwel, zelfs in dat bijzondere en ongelukkige geval, waarin de ongehoorzaamheid een pligt wordt, is het kind toch altijd gehouden tot eerbied en liefde jegens zijne ouders. Hij moet in alles blijken geven dat hij met weêrzin den wil zijner ouderen weerstreeft, en dat hij daarom niet heeft opgehouden hen te eeren.

Buiten dat eenige en, gelukkig! zeldzame geval, zijn al de bevelen van ouders, van welken aard ook, verpligtende voor hun kroost, en dit heeft de Apostel willen uitdrukken, door de woorden » in alles. » Het ontbreekt niet aan kinderen, welke gaarne aan hunne ouders gehoorzamen, zoolang derzelyer bevelen niets inhouden dat hen hin-

dert en beperkt, maar dat is de christelijke gehoorzaamheid niet, die zich tot alle dingen uitstrekt. In alle dingen wil zeggen dat een kind zijnen ouderen niets moet weigeren, hoe zwaar, hoe onaangenaam hunne vorderingen mogen zijn; dat het zelfs in onverschillige dingen met eerbied de magt zijner ouderen erkennen moet, zonder met hen in het strijdperk te treden, zonder, als of het met zijne gelijken ware, de bevelen te beoordeelen, waarvan hij het nut niet inziet.

Na den kinderen den pligt der gehoorzaamheid te hebben geleerd, wijst de Apostel de beweegreden van dien pligt aan met de woorden: » *want dat is den Heer welbehagelijk.* » Deze eenvoudige woorden hebben eenen rijken en diepen zin. Men kan daaruit, dunkt mij, besluiten dat de Heiland eenen bijzonderen prijs stelt op de waarneming van de pligten van kinderen jegens hunne ouders, misschien omdat het de eenige is der wederzijdsche pligten, van welke Hij het voorbeeld heeft gegeven. Hij heeft daarin het voorbeeld gegeven als Zoon des menschen: want wij lezen in het Evan-

gelie, dat hij aan JOZEF en MARIA onderdanig was, en dat Hij zelfs onder de smarten van het kruis, zichzelven vergat om Zijner moeder te gedenken. Hij heeft daarvan het voorbeeld gegeven, omdat het geheele werk der verlossing niets dan ééne groote daad van gehoorzaamheid was. Zoo toch wordt ons dikwijls het werk van Christus voorgesteld: » Hoewel Hij de Zoon was, » lezen wij in den brief aan de Hebreëen, » heeft Hij nogtans gehoorzaamheid geleerd, uit hetgene Hij geleden heeft. » En elders: » komende in de wereld, zeide Hij: slagtoffer en offerande hebt gij niet gewild, maar gij hebt mij het ligchaam toebereid. Zie ik kom, (in het begin des boeks is van mij geschreven,) om uwen wil te doen, o God. » En wederom op eene andere plaats: » Christus, in de gestaltenis Gods zijnde, heeft het geenen roof geacht, Gode even gelijk te zijn; maar heeft zich zelve vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is gehoorzaam geworden tot den dood, ja tot den dood des kruises. » Welk eene gehoorzaamheid, die Hem in *Gethsemané* deed uitroepen: » Mijn Vader, indien het mogelijk

is, laat dezen drinkbeker van mij voorbij gaan; doch niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt." Het is dus niet te verwonderen dat de Heiland bijzonderen prijs stelt op eenen pligt, waarvan Hij ons zulk een herhaald en bewonderenswaardig voorbeeld heeft gegeven; noch ook dat de Apostel ons verzekert als hij van de gehoorzaamheid der kinderen spreekt: *dat is den Heer welbehagelijk.*" Nog andere omstandigheden doen ons zien dat God een bijzonder gewigt hecht aan het gebod van zijne ouders te eeren. Men heeft zonder twijfel opgemerkt dat het de eerste plaats bekleedt in de tweede tafel der wet, die over onze pligten jegens de menschen handelt. Na Zichzelven ter onzer vereering te hebben voorgesteld, en de vreeze Zijns naams, en de heiliging van den dag, welken Hij zich heeft toegewijd, te hebben aanbevolen, spreekt de Heer des hemels en der aarde aldus: » Eert uwen vader en uwe moeder." Er is geene menschelijke verpligting die voor hem heiliger, verhevener en gewigtiger is dan die: het is de grondslag van alle maatschappelijke zedelijkheid, en dáár waar de eerbied van kinderen voor

hunne ouders ontbreekt, daar zijn de zedelijke banden losgemaakt, en de maatschappij vervalt. Ook zijn de zwaarste straffen, de verschrikkelijkste vloek, aan de overtreding van dit gebod gehecht. » Het oog, dat den vader bespot, of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de raven der beek uitpikken; en des arends jongen zullen ze eten!»

Bij de Israëlieten werd het kind, dat zich in eene erge mate jegens zijnen vader of zijne moeder bezondigd had, met den dood gestraft, en men kent den profetischen vloek, waarmede de misdaad van CHAM werd bestraft: » Vervloekt zij *Canaän*: een knecht der knechten zij hij zijnen broederen!» Een vloek, die nog in onze dagen vervuld wordt door de slavernij der ongelukkige zwarten. De heilige Schrift stelt altijd de ongehoorzaamheid der kinderen gelijk met de afschuwelijkste misdaden: en wanneer de Apostelen de treurige lijst opmaken van de uitspattingen aan welke zich diegene overgeven, die het meest van God verwijderd zijn, vergeten zij niet de » ongehoorzaamheid omtrent ouders» te noemen naast de gierigheid, de onrein-

heid, den laster, den moord en de Gods-lastering. (Rom. I: 30. 2 Tim. III: 2.)

Hetgene eindelijk aan dit gebod nog een bijzonder gewigt hecht, is, dat het, zoo als PAULUS in den brief aan de Ephesers zulks uitdrukt: » het eerste gebod is met eene belofte.” Ziet hier die belofte: » opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat de Heer uw God u geeft.” Er is in deze woorden eene treffende toespeling op de zonde van Cham en zijnen zoon CANAÄN, en de straf die zij na zich sleepte. De nakomelingen van dezen zoon en kleinzoon van NOACH hadden zich in *Canaän* nedergezet, maar hunne dagen waren er niet vele geweest: God had hen er uit verwijderd, om in hunne plaats de kinderen Israëls, nakomelingen van SEM, te vestigen. Indien deze een gelijk lot wilden ontgaan, indien zij wenschten, dat *hunne* dagen verlengd werden, in het land dat hun de Heer had gegeven, moesten zij zich van de zonde onthouden, die op de kinderen van CHAM de straf van Gods regtvaardigheid had doen nederdalen. Deze belofte was overigens niet uitsluitend voor de Israëlieten: zij is ook

voor de Christenen; want PAULUS heeft haar herhaald in den brief aan de Ephesers. Er is geene deugd, die in dit leven doorgaans reeds zoozeer beloond wordt; gelijk er ook geene ondeugd is, die meestal zoo in het oogloopend gestraft wordt, als de overtreding van het vijfde gebod. Men kan niet genoeg op de betrachting van dit gebod aandringen. De overtreding van hetzelfde benadeelt niet slechts huisgezinnen en geslachten; maar berokkent ook voor den burgerstaat de jammerlijkste gevolgen. Indien de godsvrucht de beloften des tegenwoordigen levens heeft, dan is het vooral waar ten aanzien van het vijfde gebod, en indien ooit de geschiedenis ons ergens gelukkige huisgezinnen, voorspoedige natiën aanwijst, weest verzekerd dat dáár de eerbied voor het ouderlijke gezag in de harten leeft. De voorbeelden zouden ons niet ontbreken, zelfs niet bij volken die het voorregt van eene geopenbaarde godsdienst missen.

De godzaligheid heeft ook de beloften van het toekomende leven, en men moet de belofte op de onderhouding van het vijfde gebod toegezegd, niet uitsluitend tot dit

leven beperken. Men kan het land *Canaän* als een beeld des hemels beschouwen, en moet de belofte ook in dezen zin opvatten, dat den kinderen, die de pligten jegens hunne ouders betrachten, het eeuwige leven is toegezegd. Niet dat het eeuwige leven als eene belooning zoude gegeven worden aan hen, die dit gebod vervulden. Dan toch zoude geen mensch daarop durven hopen, daar wij allen, zonder uitzondering, in dit gebod, even als in alle andere, zijn te kort gekomen, en dat wij hetzelfde ook niet kunnen nakomen, zelfs niet op eene onvolmaakte wijze, dan indien God onze harten verandert door Zijne genade. Maar het is evenwel waar, dat de gehoorzaamheid der kinderen jegens hunne ouders tot hun heil bijdraagt op eene magtige, ofschoon middellijke wijze. Hunne aardsche ouders beminnende en eerende, leeren zij van zelve hunnen hemelschen Vader eeren en beminnen; hunne ouders gehoorzamende, leeren zij Gode gehoorzamen; en zoo is het vijfde gebod voor hen de weg ten eeuwigen leven.

PLIGTEN DER OUDERS.

» Gij vaders, tergt uwe kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.»

De Apostel, na de pligten der kinderen jegens hunne ouders te hebben voorgesteld, volgens zijne gewoonte om zich het eerst tot de ondergeschikte partij te wenden, spreekt op hunne beurt de ouders aan: » Vaders! tergt uwe kinderen niet.» Deze aanbeveling schijnt zich bijzonder te hechten aan de willekeurige en bijna tyrannische magt, welke het heidendom den ouders over hunne kinderen veroorloofde. Men weet dat deze magt zonder grenzen was, en den vader regt gaf over het leven en den dood van het kind. Het Christendom heeft langzamerhand, door dien vreedzamen en zijdelingschen invloed waarvan wij reeds spraken, deze te ver gaande magt, welke niet in het plan der Voorzienigheid lag, gewijzigd. Het heeft ons geleerd, dat een vader geene andere regten over zijne kinderen heeft dan die, welke uit zijne betrekking en verpligting jegens hen voortvloeijen, diegene welke noodig zijn, opdat hij in hun onderhoud en in hunne

opvoeding moge kunnen voorzien. Evenwel, indien de aanbeveling van niet te streng gebruik te maken van hunne magt, voornamelijk den heidenschen ouders wordt gegeven, moet men daarom toch niet gelooven, dat christelijke ouders dezelve niet noodig zouden hebben. Immers maar al te dikwijls maken ouders zich toornig over de zonden hunner kinderen, en, vergetende, hoezeer zij zelve tegenover hunnen Hemelschen vader vergeving noodig hebben, stellen zij in de opvoeding het dienstbare, wettische grondbeginsel, dat der vrees, in de plaats van het Evangelische, dat der liefde. Wanneer de Apostel ons beveelt om onze kinderen niet te tergen, wil hij ons leeren met hen te handelen zoo als de Heer met ons handelt, hen te beminnen, zoo als Hij ons bemint, hen te vergeven, zoo als Hij ons vergeeft, hen te leiden, in één woord, door de liefde en niet door de vrees. Ik wil niet zeggen, (dit begrijpt men,) dat de liefde der ouders voor hunne kinderen ooit tot oplossing hunner magt mag gaan, of hen ooit de minste oogluiking voor de driften hunner kinderen moet doen hebben. Zulke

beginselen van opvoeding kunnen wel die der wereld, maar niet die van het Evangelie zijn. Zoo als de Heer, te onzen opzigte, nooit één jota van zijne heilige wet laat voorbijgaan, en zijne barmhartigheid niet gedooft de regten zijner regtvaardigheid te verminderen, zoo moet de vader in zijne betrekking tot zijne kinderen nooit tot zwakheid toe goed zijn, noch hen toelaten den onverwrikbaren regel van plicht te buigen. Ik wil ook niet zeggen, dat de ouders zich onthouden moeten van hunne kinderen te straffen; want er staat geschreven: » die zijne roede inhoudt, haat zijnen zoon; maar die hem lief heeft zoekt hem vroeg met tuchtinge. Tuchtigt uwen zoon, en hij zal u gerustheid aandoen, en uwe ziele vermakelijkheden geven.» God zelf geeft ons het voorbeeld van de vaderlijke kastijding in de beproevingen die Hij ons toezendt. Maar zoo als de Heer, wanneer Hij kastijdt, altijd met een liefderijk oogmerk handelt, en men zelfs in zijne strengste beproevingen zijne liefde kan gevoelen, zoo moet de vader als hij geroepen wordt tot straffen, zulks met liefde doen, nooit met drift, zoodat

het kind gevoelt dat diegene die straft hetzelfde bemint, en dit doet omdat hij het bemint.

Het doel, hetwelk christelijke ouders zich moeten voorstellen in de opvoeding, moet zijn: de onsterfelijke wezens, welke God hun heeft toevertrouwd, voor de eeuwigheid op te voeden. Het voorname is dus niet hen in staat te stellen om gedurende eenige dagen op het aardsche tooneel te schitteren, hoewel men zich dit maar al te dikwijls als hoofddoel voorstelt. Ach, gij ongelukkigen! die uwe kinderen slechts voor de wereld opvoedt, weet gij of zij ooit die wereld zullen genieten voor welke gij hen vormt? weet gij of zij vóór die jaren, waarin zij er zouden kunnen schitteren, niet reeds voor altijd aan het vergankelijke tooneel dezer wereld zullen ontrukkt, en in de eeuw der vergelding zullen overgebracht zijn. Arbeidt dus bovenal aan het eeuwige heil uwer kinderen! bereidt hen boven al voor het verwerven van die onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard wordt.

Om daartoe te geraken, moet de eerste

pligt der ouders zijn, voor hunne kinderen te bidden. Zonder deze gebeden, die alléén op uwe pogingen den zegen Gods kunnen doen afdalen, zouden al uwe bemoeijingen ijdel en onvruchtbaar zijn. Al wat gij biddende vragen zult, indien gij gelooft, zult gij verkrijgen. Door het gebed, houdt gij als 't ware het eeuwige leven uwer kinderen in de hand. Wie kan de zegenrijke werking bepalen, welke de Heer aan het gebed van den Christen heeft verbonden? Wie zoude de kinderen kunnen tellen, die aan het verderf ontrukkt en in de zalige gewesten overgebracht zijn door de gebeden hunner ouders? Die gebeden zijn wel eens de teugels, die hen, zonder dat zij het vermoeden, van de verleidingen der wereld terughouden. Dat was de teugel die u weêrhield in het midden uwer afdwalingen, o jeugdige Augustinus! die langen tijd een slaaf uwer driften waart, doch later, door godsvrucht en wijsheid, onder de beroemdste kerkvaders eene eervolle plaats bekleedt. Het waren de gebeden uwer moeder, die heimelijk uw geweten opwekten, die u beletten daar vrede te vinden in het midden uwer valsche verma-

ken. Zij waren het, die u op den rand van den afgrond terughielden, en die u eindelijk, vernederd en berouwvol aan de voeten van den gekruisigden Christus terugbragten, welken gij te vergeefs trachtet te ontvlieden. Verzuimt dan nooit, christelijke ouders! eenen enkelen dag, uwe kinderen Gode aan te bevelen in het gebed. Herinnert u, dat indien een krachtig gebed des regtvaardigen veel vermag, dit vooral waar moet wezen omtrent eenen vader en eene moeder, die voor het heil hunner kinderen bidden.

Terwijl zij bidden voor hunne kinderen, moeten de ouders nimmer verzuimen hen van hunne vroege jeugd af godsdienstig onderwijs te geven. Vele menschen denken, dat het verstand der kinderen niet geschikt is om godsdienstig onderwijs te vatten. Dit is een voor het zedelijk belang der kinderen zeer schadelijk vooroordeel, hetwelk door de ondervinding steeds wordt tegengesproken. Hun jong verstand toch kan niet zonder voedsel blijven, en indien gij dit niet met de heilzame lessen der waarheid voedt, zal het in dwaalbegrippen een gevaarlijk en vergiftig voedsel zoeken. Indien

gij geen goed zaad strooit in dezen akker des harten, krachtig tot voortbrengen, zult gij dien weldra met onkruid bedekt zien. Daarenboven geven veelvuldige voorbeelden het bewijs, dat zelfs de jongste kinderen geschikt zijn om de wel verhevene, maar toch ook eenvoudige waarheden van het Evangelie te bevatten, en de heilige indrukken der liefde en barmhartigheid van God te ontvangen. Ten voorbeeld kan de jonge Maria Lothrop verstreken, welke te Boston stierf, slechts zes en een half jaar oud, doch een stichtelijker en beter aangewend leven had geleid dan menig Christen, wien lange levensjaren te beurt vielen. Zoodanige waren de twee kinderen van den Graaf van Zinzendorf, die beide vóór hun vierde jaar stierven, na klaarblijkelijke bewijzen van bekeering en liefde voor hunnen Verlosser te hebben gegeven. Wel verre dat de kindsheid een hinderpaal zoude zijn voor de aaneming van godsdienstige denkbeelden, is zij veeleer de gunstigste tijd om het hart tot God en den hemel te leiden. Het kleine kind ontvangt met onbeperkt vertrouwen al wat zijn ouders hem zeggen, zonder dat zelfs

het denkbeeld van twijfel in zijne ziel opkomt. Hij hoort ze aan, zoo als hij naar God zoude hooren. De vooroordeelen en driften komen nog in zijne jonge ziel het werk des geloofs niet verstoren, en hoe lang zijne loopbaan ook moge zijn, nooit zal hij weder een zoo gunstig oogenblik vinden om zich tot God te wenden. De Heer zegt het ons immers zelf, dat men als een kind moet worden, om in het Koninkrijk der hemelen in te gaan. Daarenboven laat Gods woord den ouderen hierin ook geen twijfel over. » Leert den jongen de eerste beginselen, naar den eisch zijns wegs, ook als hij oud geworden is zal hij daarvan niet afwijken.» Bij de Israëlieten leerde de vader het kind, zoodra het begon te spreken, deze woorden uit Deuteronomium: » Mozes heeft ons de wet gegeven, welk is de erfenis der kinderen Jakobs.» Christelijke ouders! zoudt gij in dit opzigt minder oplettend en minder getrouw zijn dan de Joodsche ouders? Zoudt gij niet voor de wet van Christus doen, hetgene zij voor de wet van Mozes deden? Maakt dan gebruik van de eerste ontwikkeling van het verstand uwer kinderen om hun

gezegden uit het woord van God te leeren. Leert hen, zich door het gezigt der natuur tot den Schepper en Behouder aller dingen te verheffen. Leert hun dien Verlosser kennen, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, die zoowel voor de kindschheid als voor den rijperen leeftijd kwam, en die zeide: »laat de kinderkens tot mij komen!» Leert hun vroeg bidden, liefdadigheid uitoefenen, hunne jeugdige driften tegengaan, zich zelve te vergeten voor anderen. In één woord, den Verlosser na te volgen, die kind en jongeling geweest is als zij, en die in zijne jeugd zoowel als in zijn geheele leven ons het volmaakte voorbeeld der heiligmaking heeft gegeven.

Eindelijk moeten de ouders, behalve met hunne gebeden en hunne leeringen, ook door het voorbeeld hunnen kinderen leeren. De meest Evangelische onderwijzingen zouden zonder vrucht zijn, indien zij niet door de meest afdoende van alle leeringen, het voorbeeld, werden vergezeld, vooral het voorbeeld van eenen vader en eene moeder. Vader des huisgezins! vergeet niet dat het kind

altijd zijne oogen op u gevestigd houdt, dat deszelfs grondbeginselen zich regelen naar de uwe, zijn leven zich wijzigt naar het uwe, dat gij voor hetzelfde geen gewoon mensch zijt, maar een bemind en hooger geacht persoon, als 't ware een beeld Gods op aarde. Of gij het wilt of niet, uwe woorden en uwe daden zullen onmisbaar op het kind, ten goede of ten kwade, eenen onberekenbaren invloed uitoefenen. Indien gij wilt dat uwe kinderen de waarheden van het Evangelie zullen gelooven, moet gij ze zelf aannemen met een opregt en onwankelbaar geloof. Indien gij hen wenscht bezielde te zien met eenen geest van zachtmoedigheid en liefde, moet gij u zelven niet overgeven aan wreveligheid en ongeduld. Indien gij wilt dat zij vervuld zullen zijn met liefde, gereed tot betooning van hulp, moet gij zelf hulpvaardig en liefderijk zijn? Indien gij wilt dat zij de valscheid en de leugen zullen verfoeijen, moet gij zelf u nimmer de kleinste afwijking van de waarheid veroorloven. Ik ken niets dat meer de ouders zal aansporen om op zich zelven te letten met eene angstige en onop-

houdelijke werkzaamheid, dan die gedachte. Indien wij ons al niet wilden heiligen om ons zelve, zouden wij het moeten doen voor het welzijn onzer kinderen.

Dit zijn, om ons bij eene vlugtige schets te bepalen, de voornaamste pligten der christelijke ouders jegens hunne kinderen, ten minste voor zoo verre hunne christelijke opvoeding betreffen. Wij hebben ter zijde moeten stellen de lichamelijke en verstandelijke opvoeding, die niet tot ons plan behoorden, maar die toch ook niet verzuimd mogen worden. Hoe onvolledig dit onderzoek ook geweest zij, twijfel ik niet dat het op anderen denzelfden indruk heeft gemaakt als op mij, en zij zich gedrongen gevoelen om, met mij, zich voor God te verootmoedigen, in de overtuiging dat wij niet hebben vervuld, ten opzichte onzer kinderen, deze verpligtingen van Christelijke ouders. Waar zijn zij onder ons, die ouders, die getroost zijn in het dagelijksche gebed voor hunne kinderen, niet slechts met de lippen, maar met het hart, met vurigheid, met aanhouding, met een volmaakt vertrouwen dat zij verhoord zullen

worden? Waar zijn zij, die van alle gelegenheden gebruik maken om hun de waarheden van het geloof en de pligten van het christelijke leven te leeren? Waar zijn zij, die hunne onderwijzingen door hun voorbeeld bevestigen, en wier leven hunnen kinderen een gestadig voorbeeld van geloof, liefde en reinheid aanbiedt? Op al deze punten kunnen wij slechts met verootmoediging voor God belijden: » O God! wees mij zondaar genadig! O Heere! zoo Gij onze overtredingen gade slaat, wie kan bestaan? » Indien Gij met ons in gerigte wildet treden, zouden wij op duizend niet één kunnen antwoorden. » Dit is de treurige uitkomst, tot welke wij altijd zullen moeten komen, welk ook het deel der wet van God moge zijn, tot hetwelk zich onze zelfbeproeving uitstrekt. Er is geen bijzonder gedeelte van onzen pligt, hetzij jegens God, hetzij jegens de menschen, dat niet toereikende zou zijn om ons te veroordeelen. Heil ons bij het neêrdrukkend gevoel onzer zonden, dat er een voorspraak leeft bij den Vader, Jezus Christus de Regtvaardige. Tot U, o Lam Gods! dat de zonden der wereld wegneemt,

tot U is het dat wij bij het gevoel onzer zwakheid opzien. Eenige Middelaar Gods en der menschen! wil voor ons tusschen treden bij uwen Vader en onzen Vader, bij uwen God en onzen God. Schenk ons bij schuldvergiffenis ook kracht ten gode! Heilig ons door den Heiligen Geest, die ons alleen naar Uw beeld kan vernieuwen, en in staat stellen om onze pligten te vervullen als gehoorzame kinderen en getrouwe ouders.

PLIGTEN VAN DIENSTBAREN.

» *Gij dienstknechten zijt in alles gehoorzaam (uwen) heeren naar het vleesch, niet met oogendiensten als menschen-behagers, maar met eenvoudigheid des harten, vreezende God.*

En al wat gij doet, doet dat van harte, als den Heere, en niet den menschen:

Wetende dat gij van den Heer zult ontvangen de vergelding der erfenis: want gij dient den Heer Christus.

Maar die onregt doet, die zal het onregt dragen dat hij gedaan heeft: en daar is geene uitneming des persoons."

Het is opmerkelijk, dat de vermaningen aan de dienstbaren gerigt in de voordragt des Apostels eene veel grootere plaats beslaan dan de andere. Niet alleen wijdt de Apostel meer bijzonder uit over deze pligten, maar hij toont zelfs met zorg de gronden daartoe aan, en dringt op derzelve betrachtting aan door het vooruitzigt op eeuwig geluk. Hetgeen zonder twijfel de Apostel hiertoe heeft aangespoord, is de gedachte aan hetgene er bijzonder moeilijk is in den stand der dienstbaren. Hij heeft er behoefte aan om zich aan hen meer aan te sluiten, dan nog wel aan anderen, juist omdat zij minder bevoorregt waren; en wij vinden hier wederom die eigendommelijke trek van het Evangelie, om alle leed mede te gevoelen en zich bij voorkeur tot de armen en vergetenen te wenden, en door goddelijken troost diegenen op te beuren, welke door de menschen gering geacht of vernederd worden.

Deze opmerking kan bijzonder toegepast worden op de dienstbaarheid, zoo als zij bestond in den tijd waarin de Apostel het schreef.

Toen had men toch geene vrije dienst-

knechten, maar slaven, welke de meester verkreeg voor geld, en die zijn eigendom even zoo wel werden als eenig lastdier of meubel. De meester had over deze slaven eene onbepaalde magt, welke hij dikwijls op de wreedste wijze uitoefende. De kleinste nalatigheden van de zijde eens slaafs, werden met geeseling — dikwijls met den dood, menigmaal met den kruisdood gestraft. Dikwijls merkte men ze op het voorhoofd met een gloeiend ijzer, tot een onuitwischaar teeken hunner dienstbaarheid. PAULUS maakt eene schoone toespeling op dit onmenschelijke gebruik, als hij zegt dat hij op zijn ligchaam de teekenen van den Heer Jezus draagt. De slaven hadden geen door de wet erkend bestaan: zij konden niets bezitten, noch wettig trouwen. Te *Rome* joeg de meester hen uit zijn huis wanneer zij ziek waren, of bragt hen op een eiland in den Tiber. Soms zelfs ontsloeg hij zich op eens van hen, door ze ter dood te brengen. In den tijd van AUGUSTUS had eens een slaaf het ongeluk eene kostbare vaas te breken, en zijn meester gebood dat men hem in den vijver zoude werpen, om door de visschen, welke

men voor zijne tafel aldaar hield, verslonden te worden! Als een meester eenen gewelddadigen dood stierf zonder dat de moordenaar bekend was, werden al zijne slaven tot den kruisdood veroordeeld; TACITUS verhaalt ons van eene geheele huishouding, uit vierhonderd slaven bestaande, die aldus omkwamen.

Zoo was de toestand der dienstbaren onder de heidenen; dit waren de gruwelen aan welke het Evangelie een einde heeft gemaakt; niet door ze dadelijk aan te vallen, maar door dien vreedzamen, onmerkbaaren invloed waarvan wij reeds spraken. Waarom, helaas! is deze slavernij nog niet geheel uit de beschaafde wereld verbannen, en wordt deze maatschappelijke misdaad nog opgenomen in de wetboeken van sommige natiën, die zich christelijke noemen? Vernietig, o Heer onze God! in de zielen der wetgevers deze verblindings! Neig de harten tot uwe getuigenissen en niet tot gierigheid! Bespoedig, onder den vreedzamen maar onwederstaanbaren invloed van het Evangelie, het heerlijke werk van de vrijmaking der slaven!

De Apostel wacht zich wel, tegen de

slavernij uit te varen en opentlijk de vrijmaking der slaven te prediken; verzekerd dat het Evangelie, door de kracht die het eigen is, en door de ontwikkeling van het grondbeginsel der barmhartigheid, zonder schok den gewenschten ommekeer zal daarstellen. Hij vergenoegt zich met den slaven de pligten aan te bevelen die hunnen tegenwoordigen toestand vereischen. Hij gebiedt hun de gehoorzaamheid in alle dingen, omdat de slaaf zijnen meester toebehoorde. Van deze verplichting tot gehoorzaamheid, zijn die bevelen uitgezonderd, die het woord van God wederstreven zouden. De meester was het niet als naar het vleesch, tot de ziel strekte zijne magt zich niet uit. Hij konde naar zijn welgevallen het ligchaam met boeijen beladen, door slagen geeselen, op een kruis nagelen, of het aan de visschen ten spijsze voorwerpen, maar hij konde der ziel niet beletten de gemeenschap met God te oefenen, den troost des Heiligen Geestes te smaken, en bij het verbreken van de aardsche hutte des ligchaams den Heiland in het Paradijs te volgen. Met een oog daarop mogt het dan wel heeten: *wetende dat gij van den Heer de*

vergelding der erfenis zult ontvangen, want gij dient den Heere Christus. Welk eene verhevene tegenstelling van den tegenwoordigen toestand der arme slaven! door de menschen zijn ze als het uitvaagsel der wereld behandeld, maar door den Heer met de belofte van eene eeuwige erfenis in den hemel bevoorregt.

Het christendom heeft de slavernij willen vernietigen, maar niet de dienstbaarheid afschaffen. Het onderscheid der rangen in dit leven behoort tot de wegen der Voorzienigheid, en het Woord Gods verklaart ons dat er tot aan het einde der wereld armen en rijken, dienstbaren en vrijen zullen zijn.

De volstreckte gelijkheid, eene hersenschim op aarde gedroomd, zal eerst in den hemel verwezentlijkt worden. Dáár eerst zullen de rangen bepaald worden naar de zedelijke waarde van een ieder, en niet naar uiterlijke voorregten. De eerste pligt der dienstknechten jegens hunne meesters is dus zich nederig en eenvoudig te houden op de plaats door de Voorzienigheid hun aangewezen, en hunne meerderen te eerbiedigen, als door God over hen gesteld. » De dienstknechten zullen hunne heeren alle eer waardig achten, (zegt Paulus, in zijnen

eersten brief aan Timotheus) en die geloovige heeren hebben, zullen ze niet verachten, omdat zij broeders zijn." Deze eerbied der dienstknechten voor hunne meesters moet zich openbaren zoowel in daden als in woorden. En om eerbied te betoonen in woorden, is het niet genoeg er zich voor te wachten zijne meesters grovelijk te beleedigen. De christelijke dienaar moet zich ook hoeden voor eene te groote gemeenzaamheid, en nooit uit het oog verliezen dat God tuschen zijnen meester en hem eenen afstand gewild heeft, dien het zijn pligt is te eerbiedigen. Indien deze ondergeschikte en afhankelijke toestand zijne beproevingen heeft, biedt hij ook zijne bijzondere zegeningen en kostbare vertroostingën aan. Wel mogen de dienaren zich herinneren dat hun toestand gelijk is aan dien van den Heiland, die in de wereld gekomen is, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende. Hij zelf heeft ons verklaard, dat Hij niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen. In de profetiën wordt Hij steeds aangeduid onder den nederigen titel van »dienstknecht des Heeren." Dat zij zich altijd herinneren, indien hunne bestemming

moeijelijker en minder geëerd bij de menschen is dan anderen: deze zooveel te meer bevorderlijk is aan hunne zaligheid, volgens de ernstige uitspraak des Heeren: » het is bezwaarlijk dat een rijke inga in het koningrijk der hemelen.» Dat zij zich herinneren dat, indien hunne meesters meer genietingen naar de wereld bezitten, zij ook meer verantwoordelijkheid voor God hebben, en dat zij rekenschap zullen hebben te geven, niet alleen voor zich zelyven, maar ook voor de zielen die hun toevertrouwd zijn geweest. Dat zij zich eindelijk herinneren, dat het ware geluk niet in de uiterlijke omstandigheden, maar veeleer in de gesteldheid des harten bestaat, en een christelijke dienst-knecht of dienstmaagd duizendwerf gelukkiger is, zelfs in dit leven, dan een ongelovige meester.

Bij den eerbied moeten de dienaren de gehoorzaamheid paren. De Apostel dringt op dezen pligt met nadruk aan. *Gij dienst-knechten* enz. vs 22, 23, 24. Dus moet de eerste karaktertrek, welke de gehoorzaamheid van den christendienaar behoort te hebben, die wezen van op de vreeze des Heeren

gegrond te zijn: » doet alles van harte, als den Heere en niet den menschen; want gij dient den Heer Christus.” Het is de wil van den Opperheer, die altijd den dienaar voor oogen zijn moet; het is tot Hem, dat zijne dienst zich rigten, het is in den hemel dat hij zijne belooning zoeken moet. Welk een schat van vertroosting behelzen deze woorden: » wetende, dat gij van den Heer de vergelding der erfenis zult ontvangen.” Wat zijn eenige jaren beproeving en dienstbaarheid bij deze eeuwige en onverderfelijke erfenis, welke de Heer bewaart voor diegenen die Hem liefhebben! Dáár zullen voor altijd die vlugtige onderscheidingen ophouden, die hier de menschen onderscheiden. Dáár zullen geen armen en rijken, dienstbaren en vrijen meer zijn, maar allen kinderen zijn van denzelfden vader, vrijgemaakten door denzelfden Heiland!

Indien de gehoorzaamheid des dienaars op de vreeze des Heeren gegrond is, zal zij daardoor volkomen en zonder voorwaarde zijn; dit is de tweede eigenschap, welke de Apostel haar toeschrijft, Coloss. III: 22: » *Gij dienst-knechten! zijt in alles gehoorzaam (uwen)*

heeren naar het vleesch, niet met oogendienst, als menschenbehagers, maar met eenvoudigheid des harten, vreezende God."

Het is weinig, door zijne uiterlijke daden en onder het oog des meesters te gehoorzamen, het moet het hart en niet slechts de hand zijn die dit doet. Dan eerst zal de gehoorzaamheid niet minder volledig, noch minder naauwkeurig zijn in de afwezigheid des meesters dan in zijne tegenwoordigheid. Helaas! hoeveel dienstboden zijn er niet, wier gedrag volkomen het tegenovergestelde is van de aanbeveling des Apostels, en waarvan men zeggen konde, dat zij alleen dienen onder het oog des meesters, en als menschenbehagers.

Eindelijk moet de gehoorzaamheid van den christendienstknecht een derde karaktertrek bezitten: die van met goedwilligheid en ijver gehoorzaamheid te betoonen. » Al wat gij doet, doe het van harte." Het is niet genoeg zijnen pligt naauwkeurig te vervullen, men moet het ook met een vrolijk hart doen, en niet alsof men met weérzin het juk droeg dat zoo zwaar valt, maar als op de plaats zijnde die zeker de beste is, omdat het de Heer is, die dezelve heeft aan-

gewezen. Verblijdt u ten allen tijde, zegt ons de Schrift zonder uitzondering, hetzij rijke of arme, dienstbare of gediend wordende, op de eerste of op de laagste plaats staande, zijt altijd verblijd!

Benevens den eerbied en de gehoorzaamheid is er nog een pligt, welke het Woord Gods ook bijzonder den dienstbaren aanbeveelt: de getrouwheid. » Den dienstknechten vermaan, dat zij hunne eigene heeren onderdanig zijn, » dus schreef Paulus in zijnen brief aan Titus, » niet tegensprekende, niet ontrekkende, maar alle goede trouw bewijzende. » En in de voor ons liggende bladzijde zegt hij: » die onregt doet, die zal het onregt dragen dat hij gedaan heeft, en daar is geen aanneming des persoons. »

Dienstknechten of heeren zijn bij God één. Hij oordeelt niet naar het uitwendige. Hij ziet den persoon des meesters niet aan, en stelt de bedienden niet beneden hen. De afhankelijke en ellendige stand des armen zal evenmin eene aanspraak zijn voor de heilige gerechtigheid, als de schitterende en geëerde toestand van den rijke. Ieder zal naar zijne werken, niet naar zijnen stand geoordeeld

worden. De ontrouwe dienstknecht zal zijne ontrouw niet kunnen verontschuldigen voor God, omdat hij zich in nood, zijn meester zich in overvloed bevond. Wij kunnen niet te veel aandringen op dezen pligt, omdat het ongelukkig diegene is, waarop men in onze dagen het minst naauwgezet is. Men vindt eene menigte dienstbaren, die, hoewel zij huiveren op het denkbeeld van als dieven verdacht te worden, echter geene de minste zwaarigheid maken om, zoo als zij het noemen, *hunne* zaken te doen, benevens en dikwijls zelfs ten koste van die hunner meesters. Wij moeten het opentlijk zeggen, zulk een gedrag is niet alleen eene groote zonde, waarover zij ééns voor Gods regterstoel zullen geoordeeld worden, het is ook eene misdaad die de straf van den wereldschen regter verdient. En zoo al deze diefstal niet als alle andere gestraft wordt, het is, omdat hij moeilijk te ontdekken en doorgaans bezwaarlijk te bewijzen is. Doch dit verschoont deze zonde niet, maar maakt haar veeleer des te strafbaarder, daar het een beginsel der zedeleer is dat eene zonde te grooter is, naarmate zij te gemakkelijker te begaan zij.

Het doet ook niets af, of hetgeen gij dus aan uwe heeren of vrouwen ontvreemdt, van geringe waarde is en door hen wel kan gemist worden. Op het oogenblik dat gij dit u toeëigent, bedrijft gij onregt, betreedt gij den weg der zonde; een weg welks afhelling glad is, en die, zoo hij al niet op gevangenis of schavot uitloopt, u gewis naar het eeuwige verderf voert. Ach mijne broeders, wier stand tot dienen roept! denkt ernstig aan deze dingen, en indien gij ooit u verzocht gevoeldet om van het vertrouwen uwer meesters misbruik te maken, waarin het ook zij, gedenkt dat » hij die in het kleine ontrouw geweest is, zulks ook in het groote zijn zal; dat hij die onregt doet, het onregt dragen zal; dat hij gedaan heeft, en dat er bij God geene aanneming des persoons is." Vele dienstboden, zonder tot die misdadige ontrouw te vervallen, komen in hunne pligten te kort op eene minder schuldige, maar toch zeer berispelijke wijze, door de goederen hunner meesters ten gevolge hunner nalatigheid te laten verloren gaan of in waarde te doen verminderen. Dat is klaarblijkelijk eene wezentlijke ontrouw.

De meester, die zijn vertrouwen aan den dienaar heeft geschonken, heeft het regt op zijne zorg en ijver te mogen rekenen in het bewaren van zijn eigendom. Een getrouw dienaar moet de belangen zijns meesters voorstaan als zijne eigene.

Er is nog eene bijzondere soort van ontrouw, die men maar al te dikwijls aantreft bij dienstboden, wier eerlijkheid overigens zonder blaam is: de ontrouw in woorden. Niet alleen door zijne daden, ook door zijne woorden kan de dienaar nadeel doen aan zijnen meester. De leugen, bij voorbeeld, die zonde welke aan de klasse die bestemd is om te dienen, helaas! zoo eigen is, is eene ontrouw, en wel geene geringe. De dienaar welke zich hieraan ten opzichte van zijnen meester schuldig maakt, ontvreemdt hem geen goed, maar het algemeene vertrouwen, den goeden naam, welke meestal van nog meerder waarde is dan geld of goed. Er zijn nog andere wijzen om ontrouw in woorden te zijn. Als de dienaar zijnen meester belastert, als hij de fouten, die hij bij hem heeft meenen te bespeuren, openbaar maakt, of zelfs slechts de bijzonderheden

van het inwendige huisselijke leven, dan begaat hij jegens hem eene wezentlijke ontrouw, dan handelt hij als een verrader. Dikwijls, ik weet het, laten de dienstboden zich verleiden om van hetgeen bij hunne meesters omgaat, te praten, zonder eenig kwaad oogmerk, alleen om het vermaak van te praten. Doch wat ook het beginsel van deze praat-zucht zij, de gevolgen zijn dikwijls niet minder schadelijk, en de dienaar begaat daardoor eene wezentlijke zonde voor God. Een getrouw bediende moet zich als een lid van het huisgezin zijns meesters beschouwen, hij moet zijn belang, als zijn eigen, zijne eer als de zijne behartigen, en over alles wat hem betreft een bescheiden stilzwijgen bewaren.

Dit zijn de pligten, u, dienstknechten en dienstmaagden! door God opgelegd. Er is slechts een middel om dezelve getrouw te vervullen, dat is, in waarheid Christenen te zijn. Tot een heerschend beginsel uwer daden, het beginsel der christelijke zedeleer, de liefde van Christus te hebben: »alle dingen in den naam van Jezus Christus te doen. God dankende door Hem.» Indien gij alleen bij uzelfen de kracht zoekt om uwen pligt

te vervullen, zult gij te vergeefs arbeiden. Wendt u dan tot den Heer! Buigt u neder aan den voet van het kruis van Christus in het gevoel uwer geestelijke ellende. Vraagt een vernieuwd hart en leven van Hem, die het alléén u geven kan, door Zijnen Heiligen Geest. Vraagt het van dien God, die in ons het willen en volbrengen werkt, naar Zijn welbehagen!

PLIGTEN DER MEESTERS OF HEEREN.

Hoewel de Apostel over deze pligten minder uitvoerig handelt, vinden wij in de weinige woorden tot de heeren en met deze ook tot de vrouwen gerigt, al de gewigtige punten vereenigd die de pligten van meesters uitmaken.

» *Gij heeren, doet uwen dienstknechten regt en gelijk, wetende dat ook gij eenen Heer hebt in de hemelen.*» Deze laatste woorden wijzen ons aan, wat het beginsel moet zijn van de pligtvolbrenging der meesters; hetzelfde als dat der dienaren, namelijk de vreeze des Heeren. De meester en de dienaar moeten God en de eeuwigheid voor oogen hebben, en het is om aan hunnen hemelschen Meester te gehoorzamen,

dat zij hunne pligten volbrengen moeten. Deze woorden herinneren ook aan de heeren dat zij de gelijken hunner dienaren zijn, en zich niet verheffen moeten op eenen voorrang die slechts geleend en voorbijgaande is. Welk eene dwaasheid toch, indien zij zich verhoovaardigen op eene onderscheiding die bloot maatschappelijk, niet op de natuur of verdienste gegrond is, welke uit de gesteldheid der maatschappij voortvloeit, en die slechts de korte jaren van het aardsche leven zal duren, wat zeg ik? die zelfs heeren of vrouwen niet verzekerd zijn gedurende het geheele leven te behouden! want wie is de mensch die de toekomst kent, en wie is de meester die zeker is, dat hij niet nog eens dienaar zal moeten zijn? Daarenboven wanneer men zelfs alléén dezen tegenwoordigen staat van zaken beschouwt, zoude de meester dwaas handelen zich op zijne maatschappelijke hoogte te verheffen, want in waarheid heeft hij den dienaar even zoo noodig als deze den heer. Het is de arbeid des geringen die de tafel des rijken voorziet, zijne kleederen bezorgt, aan zijne behoeften voldoet, in één woord, hem zijne rijkdommen van nut doet zijn.

» Gij heeren, doet uwen dienstknechten regt en gelijk!» De meester is niet alleen regt, maar ook billijkheid verschuldigd aan zijne dienaren. Het moet hem niet genoeg zijn hun woning en kleeding te verschaffen, hun geregeld het loon te geven, hun geene slechte behandelingen te doen ondergaan, hun niets te vergen wat hunne krachten of de gemaakte overeenkomsten te boven gaat, neen! hij moet trachten door goedheid te doen vergeten, hetgene er bitters in de afhankelijkheid is, hij moet vermijden hun die afhankelijkheid ooit te herinneren, gelijk, helaas! zoo dikwijls gedaan wordt. Hij moet zich wachten voor elk beledigend woord, en altijd voor oogen houden, dat, indien zij al in de oogen der menschen zijne minderen zijn, zij evenwel voor God zijne gelijken en broeders, ja welligt zijne meerderen zullen wezen. Hij moet hunne gebreken dragen, hoewel hij hun die onder het oog brengt, en hen vergeven, zoo als hij zelf vergiffenis en langmoedigheid van den Heer noodig heeft. Hij moet hen ook niet verlaten als zij ziek zijn, maar volgens het voorschrift

des Evangelies hun die zorg verleenen, welke zij behoeven. Ziedaar, om ons tot eene vlugtige schets te bepalen, hetgeen de heeren hunne dienaren verschuldigd zijn, voor zoo verre hun stoffelijk welzijn aangaat, maar dit is slechts de helft hunner taak. Er blijft eene geheele reeks van pligten voor hen over, welke wij vooral met nadruk wenschen aan te bevelen, omdat zij veel verzuimd worden: ik bedoel de pligten die zich tot het geestelijke welzijn der dienstbaren uitstrekken.

Niets is meer gewoon dan dat men de meesters zich over hunne dienaren hoort beklagen. Men hoort tegenwoordig bijna overal zeggen dat het onmogelijk is goede dienstboden te verkrijgen, en dat ze bijna allen minder of meerder gebreken hebben. De een is langzaam, traag en lui, zonder oplettendheid en voorzorg, neemt niets regt ter harte, en wat hem bevolen wordt te doen is nooit gedaan op dien tijd, of op die wijze hem aangewezen. De ander verwaarloost hetgene men hem toevertrouwt en betoont in de besturing der zaken noch waakzaamheid, noch zorg. Deze is niet getrouw en men betrapt hem op bedrog, of poging daartoe; gene is

overgegeven aan leugen en men kan nimmer staat maken op zijne verzekeringen; weér anderen zijn spilziek, onbescheiden, onbeschaamd of driftig. Wij willen niet beweren dat deze klagten geheel ongegrond zijn, zij behelzen al te veel waarheid: doch dat er geene goede dienstboden zijn, zou de schuld daarvan ook bij de meesters liggen? Het is de taak van heeren en vrouwen om getrouwe, vlijtige, toegenegene, geduldige, waarheidlievende, eerbiedige dienstboden te vormen. En er is een zeer eenvoudig middel om uwe dienstboden aldus te maken: dat zij Christenen worden; want het Evangelie leert dat alles. En nu, wat hebt gij gedaan, meesters! om christelijke dienstbaren te hebben? waar is uwe zorg voor de ziel uwer ondergeschikten? waar zijn uwe pogingen om aan hunne bekeering, heiligmaking en geluk voor de eeuwigheid te arbeiden? Moedigt gij hen aan om te bidden en Gods Woord te lezen? bidt gij zelf en leest gij den Bijbel met hen? verzamelt gij hen dagelijks om dezen pligt met hen te vervullen, en hen in de tegenwoordigheid Gods te brengen? predikt gij hen door uw voorbeeld meer nog

dan door uwe woorden de waarheid, de nederigheid, het geduld, de barmhartigheid, de zelfverloochening en alle andere christelijke deugden? Zijt gij verzekerd dat zij geregeld de godsdienstige bijeenkomsten, en zoo zij leden der christelijke gemeente zijn, de verkondiging van Jezus' dood aan het Avondmaal bijwonen? Zorgt gij, hen daartoe zelf voor te bereiden, opdat zij er met behoorlijke gezindheden komen. Geeft gij hun gelegenheid om godsdienstig onderwijs te ontvangen en tijd om zich te oefenen in de kennis der waarheid, die naar de godzaligheid is, in de hope des eeuwigen levens? Herinnert gij u, in één woord, dat gij ieder voorganger in uw eigen huis moet zijn, en dat gij de zorg over hunne zielen hebt? Als gij niets van dat alles doet, verwondert u dan niet, beklaagt u niet slechte dienstboden te hebben. Het geheele geheim van goede dienstboden te hebben, bestaat, ik herhaal het, van in zijne betrekking dienaaren en dienaressen Gods te hebben. Het is dus aan de christelijke meesters opgelegd, om christelijke dienstbaren te vormen. De nederige en vrome RUTH CLARK, dat voorbeeld

voor getrouwe dienstboden, was nog onbekend met het christelijke geloof, toen zij bij haren meester, den eerbiedwaardigen VINN kwam; maar weldra tot kennis en beoefening van het Evangelie getrokken door den invloed diens eerwaardigen mans, bereikte zij zulk eene hoogte van godzaligheid, dat haar meester, een der edelste Christenen, van haar tot zijne kinderen zeide: »mijne kinderen! RUTH is eene dienstmaagd, maar indien op den grooten dag uw vader zich aan hare voeten bevindt, zal hij niet op de laagste plaats zijn!»

Laten wij het niet vergeten, deze naauwlettende zorg voor de zielen onzer dienstbaren is een onzer heiligste pligten, zoowel als zij in het belang der heeren zelve is. De Heilige Schrift plaatst altijd op den eersten rang de pligten die ons huis betreffen: »Zoo iemand de zijnen, en voornamelijk zijne huisgenooten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongeloovige.» De verplichtingen welke onze dienaren op zich nemen, zijn ook ons opgelegd. Indien zij ons de verzorging onzer tijdelijke belangen verschuldigd zijn, hebben

zij op hunne beurt regt op onze zorg voor hunne geestelijke belangen. Indien zij onze dienaren zijn voor zoover het ligchaam aangaat, wij zijn de hunne wat de ziel betreft. Zoo is dan, gelijk AUGUSTINUS zegt, die dienstbaarheid wederkeerig zoo wel als de afhankelijkheid tusschen hen en ons, en wel verre dat wij reden zouden hebben van ons boven hen te verheffen of hen minder te achten, moeten wij veeleer met ernst onze schuld aan hen beschouwen, en bedenken dat de onze veel grooter is, dan de hunne jegens ons. Zij toch zijn slechts verantwoordelijk voor onze tijdelijke goederen, terwijl wij reukenschap van onze zorg voor hun eeuwig belang zullen moeten geven. Hunne verantwoordelijkheid eindigd met het leven, de onze strekt zich tot de eeuwigheid uit, en dan zal de Opperste Regter hunne zielen van onze hand eischen. Hoeveel meesters zullen dan om de zonden hunner dienstboden, welke zij hadden kunnen voorkomen, als om hunne eigene veroordeeld worden? Mogten wij daarvoor bewaard blijven, o God! en leer ons diegenen, welke met ons één huis bewonen, te leiden tot beoefening

der waarheid. Mogten wij in die dingen volharden, door welke wij ons zelve en diegenen, welke aan onze zorg zijn toevertrouwd kunnen behouden; dat onze dienaars, in plaats van in de eeuwigheid tegen ons te getuigen, onze vrienden wezen mogen, die ons ontvangen in de eeuwige tabernakelen!

Hier eindigt hetgene wij ons voorgenomen hebben over de wederzijdsche pligten in het Christelijke leven te zeggen. Wij zouden zekerlijk meer in bijzonderheden hebben kunnen treden, doch hetgene wij gezegd hebben, zal, naar wij hopen, genoegzaam zijn om de opmerkzaamheid onzer lezers op een onderwerp te vestigen, dat uit zijnen aard onuitputtelijk rijk is. Wij hebben het grondbeginsel der Christelijke zedeleer in eenige harer voornaamste betrekkingen aangewezen. Het staat aan u, lezers! om dezen arbeid tot de bijzonderheden van het Christelijke leven over te brengen.

Laat ons elkander ten slotte nog herinneren, dat de kracht, die noodig is om de pligten uit te oefenen, door den Apostel voorgeschreven, niet in ons zelve maar

bij God te vinden is. Deze pligten met ons verloopenen leven vergelijkende, zijn wij genoodzaakt om ons zelve op alle punten te veroordeelen, en zoo zal het ook verder zijn, indien wij op ons zelve alleen steunen. Het is God, die in ons het willen en volbrengen naar Zijn welbehagen werkt. Hij is het die ons in Christus Jezus tot goede werken geschapen, en langs dezen weg tot derzelve betrachtting heeft voorbereid, opdat wij in dezelve wandelen zouden. En de bron, tot welke wij gaan moeten, om de kracht te erlangen die wij behoeven, ziet ook deze wordt ons aangewezen: » *Houdt sterk aan in het gebed, en waakt in hetzelfde met dankzegging.* »

Het gebed! zietdaar het geheim onzer krachten en de bron onzer heiligmaking. Zonder het gebed zijn al onze voornemens, al onze pogingen onvruchtbaar. Jezus Christus zelf, de Heilige, de Regtvaardige, die den Geest, » niet met mate » ontvangen had, Wien Zijne vijanden van geene zonde konden overtuigen, heeft in het gebed de kracht moeten zoeken om de verzoeking en weêrstand te bieden en de pligten van het tijdelijke leven

te vervullen. Daarom zien wij Hem vóór den dageraad het gebergte opgaan, om in de eenzaamheid zich met zijnen hemelschen Vader te onderhouden: daarom zien wij Hem na den vermoeijenden arbeid van den dag in de volbrenging zijner taak besteed, dikwijls den geheelen nacht in het gebed doorwaken. En wij, wij die aan de wereld en zonde gehecht zijn, wij die te vergeefs het kwade trachten te overwinnen als God ons niet bijstaat, zouden wij verzuimen te bidden? Hoe toch zullen wij volharden in den strijd tegen ons vleesch, de wereld, het booze zonder Gods hulp! Hoe zullen wij vooruitkomen op den weg van Gods geboden, zoo lang onze gebeden zeldzaam en ach! al te dikwerf zoo flauw zijn! Indien ik mijne lezers naar mij zelve beoordeelen mag, dan moet er omtrent het gebed eene geheele verandering in ons plaats hebben. Onze gebeden moeten menigvuldiger, ernstiger en vuriger worden; zij moeten ons meer werkelijk in gemeenschap met God brengen, en ons van de aarde tot den hemel opheffen door de kracht van ons geloof. Ja! wij moeten, niet alleen bij het begin en het

einde van den dag, maar gedurig onze ziel in het gebed tot God wenden — Alle dingen moeten wij doen in den geest des gebeds. Wij allen, mannen, vrouwen, ouders, kinderen, heeren, dienstbaren, in welken stand God ons ook plaatste, wij allen moeten van dag tot dag, van uur tot uur in het gebed de kracht zoeken, om al onze pligten naar behooren te vervullen, en aan de wereld toonen wat het Evangelie van Christus vermag bij een ieder die gelooft. Heere! leer ons bidden!
